

درس دوم

درناه ایمان

4 - آیا شناخت ما از خداوند به تنهایی منجر به اطاعت از او خواهد شد؟
خیر ، شناخت باید به همراه ایمان باشد.

در درس قبل با برخی از صفات خداوند، آشنا شدیم. دانستیم که خالق هستی از تمام اعمال و رفتار ما آگاه است. او خیر و صلاح بندگان خویش را می‌خواهد و... با این حال افرادی را می‌بینیم که با اینکه خدا را به عنوان خالق هستی می‌شناسند؛ اما به دستورات او چندان توجهی نمی‌کنند. اینان با آنکه خداوند را آگاه بر تمام اعمال آشکار و پنهان خود می‌دانند، گاهی در حضور او گناه می‌کنند؛ با آنکه می‌دانند قوانین الهی برای نجات انسان از پلیدی‌ها و سوق دادن او به سوی زندگی سعادت‌مندانه است، بازهم از دستورات او سرپیچی می‌کنند.

همه این موارد نشان می‌دهد که شناخت ما از خالق خویش و رهنمودهای او به تنهایی، اطاعت و عمل به دستوراتش را در پی نخواهد داشت، بلکه در کنار شناخت خداوند نیازمند حقیقت دیگری هستیم تا سبب انجام دستورات او توسط ما شود.
به نظر شما آن حقیقت چیست؟

گاهی اوقات، انجام دادن کاری را مفید می‌دانیم اما در انجام آن کوتاهی می‌کنیم؛ مثلاً می‌دانیم که چند دقیقه ورزش در روز، سلامت و شادایی می‌آورد؛ اما برای انجام آن برنامه‌ریزی نمی‌کنیم. همچنین به زیان برخی کارها آگاهی داریم، اما از آنها دوری نمی‌کنیم. می‌دانیم رفتارها و کارهای ناشایست پایان خوبی به همراه ندارد؛ اما آنها را ترک نمی‌کنیم.

این نمونه‌ها نشان می‌دهد که تنها شناخت و آگاهی از یک مطلب برای عمل به آن کافی نیست؛ بلکه باید آن شناخت، به مرحله ایمان برسد. یعنی به آنچه می‌دانیم، ایمان داشته باشیم. به عبارت دیگر،

علم و شناخت مانند چراغی است که راه را نشان می‌دهد؛ اما داشتن چراغ، به تنهایی انگیزه لازم برای حرکت در آن راه را در انسان ایجاد نمی‌کند. ایمان مشوق و محرک ما برای رفتن به سمت عمل است.

حقیقت ایمان

حال این سؤال مهم پیش می‌آید که «ایمان» چیست؟ 5 - ایمان چیست؟

ایمان، اعتماد و باور قلبی کامل به یک موضوع یا حقیقت است، باوری که شوق عمل به آن حقیقت را در انسان ایجاد می‌کند. پس اگر کسی به دانسته‌های خویش ایمان داشته باشد، عمل به آنها

نیز به همراه آن خواهد آمد. به همین جهت حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:

6 - امام علی (ع) در مورد ایمان و عمل چه می‌فرمایند؟
ایمان و عمل دو برادر همراه و دو دوست جدایی ناپذیرند.

بنابراین شناخت ما از خدا وقتی منجر به عمل به دستورات او خواهد شد که این شناخت به مرحله ایمان برسد. اگر ما با تمام وجود به خدا ایمان بیاوریم، عمل به دستورات او نیز به دنبال آن خواهد آمد؛ اما چگونه می‌توانیم ایمان به خدا را در درون خود تقویت کنیم؟

بیشتر بدانیم

از کوزه همان برون تراود که در اوست

به نظر شما اگر کسی ادعا کند که در قلبش به خدا ایمان دارد؛ اما در عمل او یعنی در گفتار و رفتار و حتی نوع پوشش او نشانی از ایمان به خدا مشاهده نشود، ادعای ایمان او واقعی است؟
اتاقی را با چند پنجره باز تصور کنید. شما بیرون از اتاق ایستاده‌اید. اگر هنگامی که همه جا تاریک است، یک نورافکن بزرگ را در این اتاق روشن کنند، از بیرون چه چیزی دیده می‌شود؟
آیا امکان دارد در حالی که پنجره‌ها بازند و مانعی هم بر سر راه نور قرار ندارد، از این اتاق روشن هیچ نوری خارج نشود؟

چشم، گوش، زبان و بقیه اعضای بدن ما، پنجره‌های قلب ما هستند.
اگر نور ایمان واقعی در قلب کسی وجود داشته باشد، بدون شک این نور از قلب او فراتر می‌رود و در گفتار و رفتار او نمایان می‌شود و اگر قلب کسی به دلیل گناهان تیره و تار شده باشد، تأثیر آن در گفتار و کردار او نیز ظاهر می‌شود؛ به قول معروف: «از کوزه همان برون تراود که در اوست».

آرامش

8 - آثار ایمان را نام ببرید؟ - رهایی از سردرگمی و بی هدفی

هنگامی که جوانه‌های ایمان در قلب ما پدیدار شود، تحولی شگرف در درون خود احساس خواهیم کرد که گویی، تولدی دوباره یافته‌ایم. آن‌گاه آثار ایمان به خدا را در جای جای زندگی خود

مشاهده خواهیم کرد. برخی از این آثار، عبارت‌اند از: **9 - یکی از آثار ایمان آرامش است، آن را توضیح دهید؟**

۱- آرامش: از تأثیرات مهم ایمان به خدا، دست یافتن به آرامش روحی است. مهم‌ترین دلیل این آرامش این است که خداوند دل و جان آدمی را به گونه‌ای آفریده که جز با یاد و نام او، آرام نمی‌گیرد. وقتی انسان در این دنیا به هریک از خواسته‌های دنیایی - که سال‌ها آرزویش را داشته است - می‌رسد، پس از مدتی از آن دلزده می‌شود؛ زیرا هیچ خواسته‌ای نمی‌تواند جای خواسته واقعی قلب را، که همان رسیدن به خداست، بگیرد. از این‌روست که قرآن می‌فرماید:

* بیان‌گر آرامش است

الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ
أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ
آنها کسانی هستند که ایمان آوردند و دل‌هایشان با یاد خدا آرام می‌گیرد.
آگاه باشید که دل‌ها تنها با یاد خدا آرام می‌گیرد.*

حفظ شود

10 - چه زمانی انسان در زندگی خود دچار سردرگمی و بیهودگی می‌شود؟ چرا؟

۲- رهایی از سردرگمی و بی‌هدفی: کسی که در زندگی خود، هدف والا و ارزشمندی

نداشته باشد، احساس بیهودگی می‌کند؛ زیرا داشتن هدف به زندگی انسان معنا می‌بخشد.

هدف زندگی انسان‌های مؤمن، برخاسته از اعتقاد به خداست. آنان معتقدند نه تنها انسان، بلکه آفرینش همه چیز برای رسیدن به هدف مشخصی است و کاری که انسان باید انجام دهد، این است که با کمک گرفتن از فرستادگان الهی، آن هدف را کشف کرده و برای رسیدن به آن بکوشد. این افراد هیچ‌گاه در زندگی احساس پوچی نمی‌کنند؛ زیرا می‌دانند که خدا از خلق کردن آنان هدفی داشته و در این جهان، به حال خود رها نشده‌اند.

11 - هدف زندگی انسان‌های مؤمن چیست و به چه چیزی اعتقاد دارند؟

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا
وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ
آیا گمان کردید که ما شما را بیهوده آفریدیم
و به سوی ما بازگردانده نمی‌شوید؟

آیه در مورد رهایی از سردرگمی و بی‌هدفی

۱- سوره رعد، آیه ۲۸. * آیه با ترجمه حفظ شود.

۲- سوره مؤمنون، آیه ۱۱۵.

12 - کسانی که ایمان به خدا ندارند چه اهدافی را برای خود برمی گزینند؟

کسانی که ایمان به خدا ندارند؛ ناگزیر زندگی را در همین چند روز دنیا خلاصه می کنند و آن را بی معنا می دانند. اینان ناگزیرند خودشان هدفی برای این زندگی بسازند و خود را با آن مشغول کنند. برخی از این افراد تنها هدف زندگی خود را رسیدن به پول و مقام و شهرت، قرار می دهند. دسته ای دیگر خود را به لذت های زودگذر دنیا مشغول می سازند و غرق در شهوات می گردند. گروهی نیز هدف خود را فخر فروشی به دیگران با ماشین و لباس و مد و ... قرار می دهند. مشخص است که این کارها به جای اینکه انسان را به مقصد و هدف اصلی خلقت برساند، از آن دور می سازد.

آیه زیر را بخوانید و با توجه به معنای آن یکی دیگر از آثار ایمان به خدا را

بیان کنید.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ

و اما کسانی که به خدا ایمان آوردند و به او تمسک جستند، به زودی

[خدا] آنان را در رحمت و فضل خود وارد خواهد کرد. ← مورد رحمت و فضل خداوند قرار گرفتن

و يَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا

و آنان را به سوی خود، به راه راست، هدایت می کند. ← هدایت کردن به راه راست

راه های دستیابی و تقویت ایمان به خدا

14 - شناخت راه های رسیدن به ایمان چه فایده ای برای ما دارد؟

قرآن کریم و پیشوایان معصوم علیهم السلام راه های رسیدن به ایمان را به ما نشان داده اند. این راه ها، ما

را از مرحله شناخت خدا به مرحله ایمان واقعی به او می رساند و سبب تقویت و محکم شدن ایمان نیز

می شود. برخی از این راه ها عبارت اند از:

15 - چند مورد از کارهایی که سبب افزایش ارتباط ما با خدا و تقویت ایمان به او می شود را نام ببرید؟

۱- یاد و ذکر خداوند: حضور خداوند در خاطر ما در همه لحظات زندگی، در آغاز صبح، در

طول روز و هنگام کار و تحصیل و در انتهای شب، سبب افزایش ارتباط ما با خدا و تقویت ایمان به او

می شود. یکی از حکمت های نمازهای پنج گانه، زنده نگه داشتن یاد خدا در تمام طول شبانه روز است.

همچنین توصیه فراوان به قرائت قرآن در طول شبانه روز نیز برای تقویت ایمان در دل است، تا آنجا که

خداوند گوش سپردن به آیات قرآن را یکی از عوامل افزایش ایمان بر شمرده است.

* حکمت نمازهای پنج گانه یاد و ذکر خدا در تمام طول شبانه روز است.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ

مؤمنان فقط کسانی هستند

إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ

که وقتی یاد خدا شود، دل هایشان [از بیم نافرمانی

و کوتاهی در انجام دستورات او] ترسان است

وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ

و چون آیات خدا بر آنها تلاوت شود

زَادَتْهُمْ إِيمَانًا

ایمانشان افزون می گردد.

16 - آیه "وَ إِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ ..... " چه عملی را باعث افزایش ایمان بیان می کند؟ گوش سپردن به آیات قرآن

مشغله‌های مداوم، وسوسه‌های شیطان و خواهش‌های نفسانی، آدمی را از یاد خدا غافل می‌کند. برای زدودن غفلت‌های مداوم، تلاوت روزانه قرآن کریم توصیه شده است. داشتن برنامه‌ای روزانه برای خواندن آیات قرآن یکی از کارهای ثابت بزرگان و پیشوایان دین بوده است؛ به گونه‌ای که امام خمینی رحمته‌الله در طول شبانه‌روز در هشت زمان مختلف به قرائت قرآن می‌پرداختند.

علاوه بر خواندن قرآن، به جا آوردن نماز در پنج زمان، هم حال غفلت را به حال ذکر و یاد خدا مبدل می‌کند و هم گناهان را می‌شوید.

پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌فرماید:

«تا زمانی که مؤمن بر نمازهای پنج‌گانه در وقت آن محافظت کند، شیطان بی‌بوسه از او در هراس است».^۱

مراجع عالی‌قدر از جمله رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی رحمته‌الله، علاوه بر اینکه خود بر رعایت این موضوع مراقبت می‌کردند، همواره در رهنمودهای اخلاقی خود بر اقامه نماز اول وقت تأکید داشتند و می‌فرمودند: نمازهای پنج‌گانه را در پنج وقت بخوانید.^۲

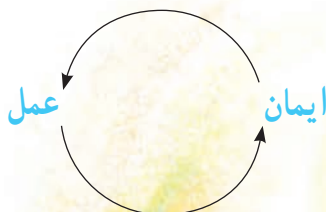

۱- رساله نون، ج ۱، ص ۷۶.

۲- عیون اخبار الرضا علیه‌السلام، ج ۲، ص ۲۸.

17 - هر گناه چه اثری بر دل می گذارد؟ هر گناه، چون غباری صفحه دل را می پوشاند و به اندازه خود، مانع رسیدن نور ایمان به آن می گردد.

۲- انجام کارهای نیک و دوری از گناهان : همان طور که ایمان به خداوند، عمل به دستورات او را به دنبال دارد، باید دانست که عمل به دستورات الهی نیز موجب تقویت ایمان می شود؛ یعنی میان این دو، رابطه دوسویه است و هر کدام دیگری را تقویت می کند. هر عمل نیکی، ایمان ما را قوی می کند و هر گناه، چون غباری صفحه دل را می پوشاند و به اندازه خود، مانع رسیدن نور ایمان به آن می گردد.

امام صادق علیه السلام می فرماید :

آنچه ایمان را در دل پایدار می کند، دوری از گناهان است.*

18 - با توجه به فرمایش امام صادق (ع) چه عاملی باعث پایداری ایمان در دل می شود؟ دوری از گناهان

امام علی علیه السلام می فرماید : هم نشینی با انسان های هوسران، موجب از بین رفتن ایمان می شود.^۲

با توجه به این حدیث، بیان کنید دوستی با افراد فاسد چگونه موجب

از بین رفتن ایمان می شود؟ انسان های هوسران چون خودشان در اعمال و رفتار ، خدا را از یاد برده اند و در دل و قلبشان ایمان به خدا از بین رفته است و مرتکب گناه می شوند ، همنشینی با این افراد باعث می شود که ما نیز به سوی گناهان سوق داده شویم و از یاد خدا غافل شویم و ایمانمان هم از بین می رود.

۱- خصال، ج ۱، ص ۹. * روایت حفظ شود.

۲- نهج البلاغه، خطبه ۸۵.

20 - الگو قرار دادن انسان های مؤمن یکی از راه های تقویت ایمان است ، آن را توضیح دهید؟

۳- الگو قرار دادن انسان های مؤمن : یکی از راه های تقویت ایمان، مطالعه و تفکر در

زندگی انسان های مؤمن و سرمشق قرار دادن آنها در مسیر زندگی است. این افراد به دلیل ایمان بالای خود، نمونه های مناسبی برای ما هستند تا با پیروی از راه و رسم زندگی آنان و الگو گرفتن از اخلاق و رفتارشان، بتوانیم همچون این افراد، بر ایمان خویش به خداوند بیفزاییم. در قرآن کریم بارها داستان زندگی پیامبران و نیز زنان و مردان مؤمن دیگر برای الگو گرفتن ما بیان شده است. زنان بزرگی چون حضرت مریم سلام الله علیها و آسیه سلام الله علیها و مردانی همچون حضرت محمد ﷺ ، حضرت ابراهیم علیه السلام و ...

به ترجمه آیات توجه کنید :

«و خداوند برای کسانی که ایمان آوردند، همسر فرعون را مثال می زند؛ آنگاه که گفت : پروردگارا، نزد خودت برایم خانه ای در بهشت بنا کن و مرا از فرعون و عمل او و مردم ستمکار نجات بده. همچنین مریم دختر عمران را مثال زده است؛ همان کسی که خود را پاکدامن نگاه داشت.»^۱

به نظر شما چه ویژگی هایی در حضرت مریم و آسیه وجود داشت که خداوند آنان

را به عنوان الگو معرفی می کند؟ ایمان به خدا - پاکدامنی - مبارزه با حاکم زمان خود (همسرش فرعون) - اطاعت محض از دستورات خدا

نشانه های انسان مؤمن

بسیاری از ما دوست داریم بدانیم که انسان های مؤمن چه ویژگی ها و نشانه هایی دارند تا خودمان را با این ویژگی ها بسنجیم و در صورت نداشتن برخی از این صفات و ویژگی ها، آنها را در خود ایجاد کنیم.

خداوند در آیات ابتدایی سوره مؤمنون به توصیف ویژگی های انسان های مؤمن می پردازد و آنها را این گونه معرفی می کند :

بی تردید مؤمنان رستگار شدند، آنها که؛

۱- سوره تحریم، آیات ۱۲-۱۱.

21- برخی از نشانه های انسان های مؤمن که در قرآن آمده را نام ببرید؟

نمازشان را با خشوع و فروتنی در برابر خداوند به جا می آورند.
از کارهای لغو و بی فایده دوری می کنند.
زکات مالشان را می پردازند.
دامان خود را از آلوده شدن به گناه و بی عفتی حفظ می کنند، ...
امانتدارند و به عهد خود وفا می کنند.
بر انجام به موقع نمازشان مراقبت می کنند.
اینان وارث بهشت اند و در آن جاودانه خواهند ماند. . . .

۱- توضیح دهید چرا با اینکه از خوبی برخی کارها آگاهیم؛ اما آن کارها را انجام نمی دهیم؟

۲- دو مورد از راه های تقویت ایمان به خدا را بنویسید.

یاد و ذکر خداوند - انجام نیکی ها و دوری از گناهان - الگو قرار دادن انسان های مؤمن

۳- مهم ترین دلیلی که باعث می شود انسان های مؤمن از آرامش روحی برخوردار باشند، چیست؟

هدف زندگی انسان های مؤمن چیست؟

مهم ترین دلیل این آرامش این است که خداوند دل و جان آدمی را به گونه ای آفریده که جز با یاد و نام او آرام نمی گیرد ، هدف زندگی انسان های مؤمن برخاسته از اعتقاد به خداست.

الهی

رَبَّنَا إِنَّنا سَمِعنا

مُنَادِيًا يُنَادِي لِلإِيْمَانِ

أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ

فَأَمَّنا

رَبَّنَا فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا

وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا

وَ تَوَقَّعْ الأَبْرارَ .

پروردگارا، ما صدای ندا دهنده ای را شنیدیم

که مردم را به ایمان فرا می خواند

که به پروردگارتان ایمان آورید

اینک ما ایمان آوردیم.

پروردگارا، گناهان ما را بیا مرز

و بدی های ما را پوشان

و ما را با نیکوکاران [و در مسیر آمان] بمیران.